

Innst. S. nr. 362

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.meld. nr. 37 (2008–2009)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Helhetlig og økosystembasert havforvaltning

Regjeringen presenterer i meldingen forvaltningsplanen for Norskehavet. Norskehavet har en rik natur, med blant annet store og internasjonalt viktige bestander av fisk og sjøfugl, samt kaldtvannskorallrev som er unike i global sammenheng. Formålet med planen er å legge til rette for verdiskaping, sameksistens mellom næringene, og en bærekraftig høsting av ressursene i Norskehavet.

Grunnlaget for en helhetlig og økosystembasert forvaltning av de norske hav- og kystområdene ble lagt i St.meld. nr. 12 (2001–2002) Rent og rikt hav (havmiljømeldingen). Meldingen bygger videre på St.meld. nr. 8 (2005–2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, (forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten). Det vises også til Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Forvaltningsplanen skal videreføre og styrke gjennomføringen av en helhetlig og økosystembasert forvaltning av de norske havområdene. Økosystembasert forvaltning innebærer at forvaltning av menneskelige aktiviteter tar utgangspunkt i de rammene som økosystemet setter for opprettholdelse av dets struktur, virkemåte, produksjon og naturmangfold.

Gjennom helhetlige, økosystembaserte forvaltningsplaner skal overordnede rammer for eksiste-

rende og ny virksomhet i havområdene klargjøres, og det skal legges til rette for sameksistens mellom næringer som fiskeri, skipstrafikk og petroleumsvirksomhet. Forvaltningsplanene for havområdene dekker i utgangspunktet havområdene fra grunnlinjen og utover i åpent hav og påvirkninger som følge av menneskelige aktiviteter i disse områdene.

All aktivitet i havområdet skal forvaltes innenfor rammer som sikrer at den samlede miljøpåvirkningen ikke blir større enn at økosystemene bevares. Aktivitetenes påvirkning på kystområdene omfattes av forvaltningsplanen. Rammer for fastsettelse av miljømål, som skal sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av kystområdene innenfor grunnlinjen, skal skje i henhold til forskrift om rammer for vannforvaltningen fastsatt i 2006. Det skal etter vannforvaltningsforskriften utarbeides regionale forvaltningsplaner for kyst- og fjordområdene, som skal vedtas av den enkelte vannregion.

Systematisk overvåking av miljøtilstanden, kunnskap om den enkelte sektors påvirkning og den samlede påvirkningen på økosystemene i havområdene er andre viktige elementer for å sikre at den totale påvirkningen ikke skader økosystemene. Systematisk overvåking av risikoutvikling på tvers av sektorene tilrettelegger dessuten for å reagere i forkant for å unngå akutt forurensning og sikre tilstrekkelig beredskap.

Overordnede mål med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester i Norskehavet, og samtidig opprettholde økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold. Dette vil kreve god samordning mellom ambisjonene i forvaltningspla-

nen og det lovverket som gjelder innenfor forvaltningsplanens geografiske virkeområde.

Forvaltningsplanen skal være et verktøy både for å tilrettelegge for verdiskaping og for å opprettholde miljøverdiene i havområdet. Dette krever en klargjøring av de overordnede rammene for aktivitet i havområdet for å legge til rette for forsvarlig gjennomføring av aktivitetene og sameksistens mellom ulike næringer, særlig fiskeri, petroleumsaktivitet og skipstrafikk.

Regjeringen legger følgende overordnede mål for forvaltning av Norskehavet til grunn:

- forvaltningen av Norskehavet skal legge til rette for bærekraftig bruk av områdene og ressursene til beste for regionen og samfunnet som helhet,
- forvaltningen skal ta særlig hensyn til behovet for vern og beskyttelse av sårbare naturtyper og arter,
- forvaltningen skal sikre at aktivitetene i området ikke truer naturgrunnlaget og dermed sikre mulighetene for fortsatt verdiskaping i fremtiden,
- forvaltningen skal supplere nødvendig og ny lovgivning ved å videreutvikle og styrke evnen til samhandling mellom norske og internasjonale rettshåndhevende myndigheter,
- forvaltningen skal legge til rette for næringsvirksomhet som er samfunnsøkonomisk lønnsom, og som i størst mulig grad bidrar til verdiskaping og sysselsetting i regionen,
- virksomhet innenfor planområdet skal forvaltes i sammenheng, slik at ulike næringer tilpasses hverandre, og den samlede virksomheten tilpasses hensynet til miljøet,
- høsting av levende marine ressurser skal bidra til verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunnet,
- levende marine ressurser skal forvaltes på en bærekraftig måte gjennom en økosystembasert tilnærming,
- petroleumsvirksomheten skal bidra til verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunn,
- det skal legges til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i området innenfor rammer og krav til helse, miljø og sikkerhet som er tilpasset hensynet til økosystemene og annen virksomhet,
- det skal legges til rette for utvikling av havbasert fornybar energiproduksjon som tar hensyn til miljøet og annen virksomhet,
- det skal legges til rette for sikker og effektiv sjøtransport som tar hensyn til miljøet og bidrar til fortsatt verdiskaping i regionen,
- Norskehavet fortsatt skal være en kilde til høykvalitets sjømat til de internasjonale markedene.

Forvaltningsplanområdet, geografisk avgrensning

Grensene for det geografiske forvaltningsplanområdet i Norskehavet følger naturlig oppdeling etter de marine økosystemene, samtidig som de følger Norges administrative soner til havs. Forvaltningsplanen dekker områdene utenfor grunnlinjen i norsk økonomisk sone fra 62°N ved Stad og nord til 80°N i Framstredet nordvest for Svalbard, inkludert dypvannsområdene i Norsk økonomisk sone vest for Barentshavet og i Fiskevernsonen ved Svalbard, samt Fiskerisonen ved Jan Mayen. Internasjonalt farvann – det såkalte "Smuthavet" – er inkludert i utredningsgrunnlaget.

Grensen for forvaltningsområdet utenfor Lofoten og Vesterålen er trukket ved foten av kontinentalsokkelskråningen på om lag 2 000 meters vanddyb. Mot Barentshavet og Svalbard er grensen trukket langs den nedre delen av kontinentalsokkelskråningen på grunn av økologisk sammenheng mellom sokkelskråningen og Barentshavet. Det faglige utredningsgrunnlaget og de vurderingene som er gjort av utfordringer og mål i denne planen, dekker hele dette geografiske området.

Områder i forvaltningsområdet som ligger i internasjonalt farvann, eller som er gjenstand for avgrensingsdrøftelser med andre land er inkludert i det faglige grunnlaget, men omfattes ikke av geografisk bestemte tiltak. Et område innenfor grunnlinjen i Vestfjorden er tatt inn i forvaltningsplanen for Norskehavet fordi Vestfjorden har betydelige miljøverdier og aktiviteter som tematisk faller inn under forvaltningsplaner for havområdene.

Geografisk hører også de nære havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen til Norskehavet. Det er imidlertid nær økologisk sammenheng mellom gyteområdene i Lofoten–Vesterålen og fiskebestandene i Barentshavet. Disse områdene er derfor omfattet av den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten. Et område vest for Barentshavet i fiskevernsonen ved Svalbard ble også omfattet av utredningene i arbeidet med forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten. Dette området er flyttet til forvaltningsplanen for Norskehavet på grunn av den økologiske sammenhengen med Norskehavet. De vurderinger og tiltak som ble gjort for dette området i forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten skal fortsatt gjelde.

Særlig verdifulle og sårbare områder

I meldingen videreføres systematikken fra forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten med å identifisere geografisk avgrensede områder innen havområdet som inneholder særlig verdifulle naturverdier.

De særlig verdifulle områdene er valgt ut ved hjelp av forhåndsdefinerte kriterier hvor betydning for naturmangfold og biologisk produksjon har vært de viktigste, men der også økonomisk, sosial og kulturell betydning og vitenskapelig verdi inngår. Sårbarheten til miljøet i et verdifullt område er vurdert ut fra arters eller naturtypers evne til å opprettholde sin naturtilstand i forhold til ytre menneskeskapte påvirkninger, slik som fiskerier, skipstrafikk, petroleumsvirksomhet og langtransportert forurensning.

Det er identifisert 11 særlig verdifulle områder i Norskehavet, og det er i meldingen gjort vurderinger av deres sårbarhet.

Påvirkning på miljøtilstanden

Norskehavet er vårt største havområde, om lag tre ganger fastlandsarealet, hvor store deler av vannmasser og dyphavs bunn utenfor sokkelen er relativt uberørt av direkte påvirkning. De direkte påvirkningene fra menneskelig aktivitet er i hovedsak konsentrert til sokkelområdene nær norskekysten. Fiskerienes høsting av den biologiske produksjonen påvirker økosystemene mest. For enkelte fiskebestander vurderes de samlede konsekvensene som så store at de er ekstra sårbare for økt menneskelig påvirkning. Samlet påvirkning er størst på enkelte fiskebestander, sjøfuglarter og naturtyper på havbunnen. Konsekvenser for koraller, svamp og annen bunnfauna er også vurdert som store. Mange sjøfuglbestander har negativ utvikling, de er derfor ekstra sårbare for økning i menneskelig påvirkning.

Miljøkonsekvenser som følge av uhellshendelser vil komme i tillegg til konsekvenser ved den daglige belastningen av regulære utslipp og aktiviteter. Deresom det skulle forekomme større utslipp av olje ved utblåsninger fra petroleumsfelt eller skipsulykker, kan de største konsekvensene forventes for sjøfugl og for strand, mens alvorlighetsgraden for påvirkning av tidlige livsstadier av fisk samt kystsel trolig vil være noe lavere.

Regjeringen legger opp til å gjennomføre tiltak for å redusere den samlede negative miljøpåvirkningen fra aktivitetene i Norskehavsområdet.

Vurderinger av samlet påvirkning på de enkelte delene av økosystemet og på de særlig verdifulle områdene med grunnlag i dagens kunnskap er i meldingen vurdert for et utvalg arter og naturtyper, og konsekvenser for disse er benyttet som grunnlag for de totale vurderingene. Videre er vurderinger av samlede konsekvenser gjennomført for definerte aktivitetsnivåer som reflekterer dagens aktivitet, samt et mulig fremtidsbilde. Det vises til at påvirkningen fra fiskeriene på fiskebestandene må behandles som en del av den samlede påvirkningen, når samlede konsekvenser for enkeltarter eller artsgrupper vurderes.

Konsekvenser er i de fleste tilfeller generelt vurdert på bestandsnivå/større områder, og i mindre grad konsekvenser på individnivå eller lokalt avgrensede områder. Det er i meldingen forsøkt å gjøre vurderinger av påvirkningen frem til 2025, basert på fremtids-scenarier.

Det er i meldingen gjort rede for:

- Miljøkonsekvenser av samlet påvirkning, herunder er det redegjort for særlige verdifulle områder,
- Påvirkning fra fiskeriene,
- Påvirkning fra petroleumsvirksomhet og energi-produksjon,
- Påvirkning fra skipstrafikken,
- Påvirkninger fra langtransportert forurensning, fremmede organismer og virksomhet utenfor planområdet,
- Risiko for akutt forurensning.

Klimaendringer og havforsuring

Klimaendringenes effekter på havmiljøet har fått økt oppmerksomhet og omtales særskilt i meldingen. Forventede effekter omfatter blant annet endringer i havtemperatur, havstrømmer og havnivå. Videre fører økt CO₂-nivå i atmosfæren til økt CO₂-nivå og forsuring av havvannet. Det er knyttet stor usikkerhet til hvor raskt og på hvilken måte klimaendringene vil påvirke havmiljøet i Norskehavet. En oppvarming av Norskehavet forventes imidlertid å føre til at frontene mellom atlantisk og arktisk vann skyves nordover og vestover.

Effektene av allerede utsluppet klimagass vil føre til klimaendringer og havforsuring. Norskehavet har oseanografiske og biologiske særpreg som gjør at effektene av havforsuring forventes å komme særlig raskt til syne her, med skadevirkninger på økosystemene allerede innen 2025. Kalkavhengige planteplankton- og dyreplanktonarter, koraller og blekk-sprut er blant de organismene som er mest utsatte.

Regjeringen vil styrke oppbygging av kunnskap og overvåking på dette området slik at forvaltningen best mulig kan tilpasse seg de forventede endringene.

Lovgivning og forvaltning

Forvaltningsplanene for havområdene fastsetter de overordnede politiske/strategiske rammer og retningslinjer for forvaltningen på tvers av sektorene, samt hvilke tiltak som skal iverksettes for bærekraftig bruk og beskyttelse av havområdene. Naturmangfoldloven og havressursloven fastsetter på sin side de overordnede juridiske rammene (formål, forvaltningsmål og prinsipper) for forvaltningen av havområdene, samt hvilke tiltak som skal (plikter) og kan (fullmakter) gjennomføres i medhold av lovverket.

Når det gjelder det rettslige grunnlaget for gjennomføring av en helhetlig og økosystembasert forvaltning av hav- og kystområdene, foreligger en rekke lover med tilknyttede forskrifter som forvaltes av Miljøverndepartementet og ulike andre sektormyndigheter. Det er i meldingen gitt en gjennomgang av relevant lovgivning for helhetlig og økosystembasert havforvaltning, for arealbasert forvaltning, arts- og bestandsforvaltning.

Regjeringen vil sikre en beredskap som hindrer og reduserer negative miljøkonsekvenser mest mulig. For å redusere risikoen for negative miljøkonsekvenser så mye som mulig skal det gjennomføres risikoanalyser og forebyggende tiltak knyttet til næringsaktivitet i havområdet.

Sameksistens mellom næringene

Et sentralt formål med planen er å sikre sameksistens mellom de ulike næringene som utøves i havområdet. Direkte arealkonflikter kan oppstå mellom konkurrerende bruk av de samme havområdene, for eksempel fiskerivirksomhet og petroleumsvirksomhet. Fremtidige virksomheter omfattes også av kartlegging av konfliktpotensialet, som bruk av deler av Norskehavet til produksjon av vindkraft. Planen redegjør for de prosesser som pågår for i størst mulig grad å forebygge arealkonflikter.

Regjeringen mener det må tas tilstrekkelige hensyn ved planlegging og utøvelse av næringsvirksomhet i Norskehavet, slik at interessekonflikter i størst mulig grad unngås.

Det er i meldingen gitt en detaljert gjennomgang av interessekonflikter og sameksistens mellom næringer mht.:

- Petroleumsvirksomhet og fiskerier, herunder om seismikk og seismiske undersøkelser,
- Skipstrafikk og fiskerier,
- Skipstrafikk og petroleumsvirksomhet,
- Vindkraftanlegg og andre næringer.

Kunnskapsbasert forvaltning

Forvaltningsplanene for havområdene er basert på samlet tilgjengelig kunnskap om sammenhenger i økosystemene og om hvordan menneskelig aktivitet påvirker økosystemet.

Regjeringen har lagt vekt på det faglige grunnlaget for denne planen gjennom utarbeidelse av et felles faktagrunnlag, både når det gjelder natur-, miljø-, nærings- og samfunnsmessige forhold. Det foreligger omfattende kunnskap om Norskehavet, om havmiljøet og de levende marine ressurser generelt. Likevel er det identifisert kunnskapsbehov på en rekke områder.

Regjeringen vil arbeide for en videre styrking av kunnskapen om økosystemet i Norskehavet og års-

kene til og konsekvensene av påvirkningene på miljøverdiene og ressursene.

Oppbygging av kunnskap om havområdet foregår bredt gjennom forskning, kartlegging, overvåking, rapportering innenfor mange sektorer og institusjoner og annen datainnhenting. Kunnskapen som ligger til grunn for forvaltningsplanen for Norskehavet er samlet sett omfattende. Vår viten om fiskebestandene er basert på mer enn 100 års forskning på og overvåking av de levende marine ressursene og det marine miljø. Kunnskapsgrunnlaget er videre basert på lang erfaring med henholdsvis skipstrafikk og petroleumsvirksomhet på norsk sokkel, samt omfattende kartlegging, forskning og overvåking knyttet til petroleumsvirksomheten i området. Likevel eksisterer det kunnskapsbehov knyttet til en rekke aspekter ved de marine økosystemene i Norskehavet.

Det er i meldingen gitt en oversikt over kunnskapsstatus innefor de viktigste områdene som omfattes av forvaltningsplanen – med fokus på de sentrale kunnskapsutfordringene.

Tiltak for bærekraftig bruk og beskyttelse av økosystemene i Norskehavet

Departementet viser til at miljøtilstanden i Norskehavet ut fra en helhetsvurdering er god. Det er likevel betydelige utfordringer i forvaltningen av Norskehavet, særlig knyttet til effekter av klimaendringer og forsurening av havet, overbeskatning av enkelte fiskebestander, risiko for akutt forurensning, nedgang i sjøfuglbestander og behov for bevaring av korallområder. Regjeringen mener det er viktig i et langsiktig perspektiv å sikre at Norskehavets grunnleggende økosystem forblir rent, rikt og produktivt. Dette vil Regjeringen gjøre på basis av denne helhetlige og økosystembaserte forvaltningsplanen.

Regjeringen vil i oppfølgingen av forvaltningsplanen legge til rette for at Norskehavet forvaltes gjennom bærekraftig bruk og bevaring i tråd med målene for havområdet i Norskehavet. Dette skal forvaltes med utgangspunkt i nasjonale mål, føre-var-prinsippet og prinsippet om samlet belastning. Forvaltningen av Norskehavet skal være kunnskapsbasert.

Arealbasert forvaltning

I Norskehavet er det identifisert 11 særlig verdifulle og sårbare områder som særlig verdifulle med utgangspunkt i ulike miljøverdier, og som igjen har ulik sårbarhet for menneskeskapte påvirkninger.

Regjeringen mener at det i de særlig verdifulle og sårbare områdene skal tas særlige hensyn i forvaltningen. Dette innebærer at det skal legges særlig vekt på kunnskapsoppbygging, konsekvensutredninger og vises varsomhet med aktivitet.

KORALLREV OG ANDRE MARINE NATURTYPER

Oversikten over naturtyper på havbunnen i Norskehavet er fortsatt svært begrenset. Regjeringen vil, i tråd med målet om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, arbeide for bevaring av korallrev, korallskog og andre sårbare naturtyper, og kartfeste kjente korallforekomster i sjøkart, slik at disse bedre kan beskyttes mot skadelig fiskerivirksomhet gjennom foreliggende regelverk. I 2010 skal Regjeringen legge frem en nasjonal handlingsplan for beskyttelse av korallrev og andre sårbare naturtyper på havbunnen.

Regjeringen vil videreføre kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO-programmet, og bidra til å øke kunnskapen om utbredelsen av naturtyper. Dette skal gi grunnlag for en bedre beskyttelse av sårbare naturtyper.

Regjeringen vil videre stille strenge krav til gjennomføring av bunnfiske og krav til rapportering fra slikt fiske, og man vil styrke arbeidet med videreutvikling av redskaper som slepes langs bunnen slik at påvirkningen på bunnen blir minst mulig.

Regjeringen vil at fiske med bunntål i nye områder som ikke tidligere er trålt, skal betraktes som forsøksfiske. Dette fisket skal utøves etter en restriktiv protokoll og med krav til rapportering av blant annet eventuelle bifangster av koraller, svamp og annet. Fiskeri- og kystmyndighetene skal systematisk gå gjennom rapporterte data og vurdere om fiske i områdene skal tillates å fortsette. Informasjon i forbindelse med prøvofiske skal gjøres tilgjengelig for miljøvernmyndighetene.

MARINE VERNEOMRÅDER OG MARINE BESKYTTEDE OMRÅDER

Norge har gjennom havmiljøkonvensjonen OSPAR og konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) sluttet seg til en målsetting om etablering av et internasjonalt nettverk av Marine Protected Areas (MPAs) innen henholdsvis 2010 og 2012. Dette skal skje ved opprettelse av et økologisk sammenhengende nasjonalt nettverk av godt forvaltede MPA-områder. Med hjemmel i fiskerilovgivningen har det vært iverksatt beskyttelsestiltak mot høsting innenfor angitte områder både i forbindelse med årlig fiske og fangst, så vel som mer varige områdebegrensninger. Områdene som skal beskyttes eller vernes gjennom nasjonal marin verneplan, vil være et sentralt bidrag til nettverket av marine verneområder og marine beskyttede områder.

Regjeringen vil igangsette formelt planprosessen for nasjonal marin verneplan i 2009. Man skal starte med en vurdering av de ulike forslagene, og følgende skal legges til grunn:

- eventuelle arealbegrensninger og overordnede restriksjoner for petroleumsvirksomhet utenfor 12 nautiske mil skal fastsettes i forvaltningsplanene for havområdene og ikke endres gjennom arbeidet med vern og beskyttelse av utvalgte områder,
- utenfor 12 nautiske mil kan det gjennom arbeidet med beskyttelse av utvalgte områder brukes regelverk som legger begrensninger på bruk og tiltak, med unntak av petroleumsvirksomhet,
- områder innenfor 12 nautiske mil vurderes vernet etter naturvernloven/ny naturmangfoldlov og/eller beskyttes gjennom relevant sektorlovgivning,
- det vil for 17 geografisk avgrensede områder kunngjøres oppstart for i første pulje.

RAMMER FOR PETROLEUMSAKTIVITET

Regjeringen peker på at det i store områder av Norskehavet er pågående og planlagt petroleumsaktivitet som skal foregå i sameksistens med fiskeriinteressene innenfor de overordnede miljøhensynene, og det er etablert et omfattende regelverk for å sikre dette.

Områdene som er identifisert som særlig verdifulle med utgangspunkt i ulike miljøverdier, har ulik sårbarhet for akutt oljeforurensning. Regjeringen har valgt å etablere spesielle rammer for petroleumsvirksomheten i Norskehavet for disse, og som det er redigert for i meldingen.

Områdene er:

- Mørebankene, Haltenbanken, Iverryggen, Sklinnabanken er viktige gyteområder spesielt for sild, mens Vestfjorden er et viktig gyteområde spesielt for nordøstarktisk torsk. Egg og larver av fisk har høy sårbarhet for oljeforurensning.
- Langs hele den kystnære sonen inkludert Froan, langs Vestfjorden og på Jan Mayen er det store forekomster av sjøfugl og kystsel, som har høy sårbarhet for oljeeksponering, enten gjennom hele året, eller i spesielt sårbare livsstadier og perioder av året. Store sjøfuglforekomster kan også forekomme i områdene på bankområdene med sildegyting, og i de næringsrike områdene ved eggakanten.
- Remman, Sularevet, Iverryggen og eggakanten er områder med særlige verdifulle bunnhabitater (koraller, taresamfunn, og antatt andre verdifulle bunnsamfunn), og disse områdene vurderes spesielt sårbare for fysisk påvirkning på havbunnen.

JAN MAYEN/VESTERISEN, DEN ARKTISKE FRONT OG ANDRE OMRÅDER

Regjeringen går inn for å starte en åpningsprosess i havområdet på norsk side ved Jan Mayen med

sikte på tildeling av konsesjoner. Første steg i denne prosessen er å kartlegge ressursgrunnlaget for petroleum og miljøverdiene i dette området nærmere, og å gjennomføre en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet. Basert på resultatene fra konsekvensutredningen vil Regjeringen ta stilling til aktivitetsrammene.

Frem til oppdateringen av forvaltningsplanen, senest i 2014, skal det imidlertid ikke foregå petroleumsvirksomhet innenfor et belte på 30 km rundt Jan Mayen. Dette skal likevel ikke være til hinder for at Jan Mayen kan benyttes i forbindelse med petroleumsvirksomhet utenfor dette beltet. I forbindelse med oppdateringen av forvaltningsplanen vil Regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet nær Jan Mayen på nytt. Regjeringen vil i den vurderingen legge vekt på opparbeidet ny kunnskap om området.

Regjeringen går ikke inn for å åpne øvrige områder for petroleumsvirksomhet i Den arktiske front nå. Regjeringen vil vurdere dette spørsmålet på nytt i forbindelse med oppdateringen av forvaltningsplanen, senest i 2014.

Det vises til at det er foretatt en gjennomgang av miljø- og fiskerivilkår for de havområdene i Norskehavet som ikke er omfattet av områdene spesielt omtalt i meldingen. I disse områdene vil gjeldende miljø- og fiskerivilkår i utgangspunktet stå ved lag, inkludert de som er fastsatt i 20. konsesjonsrunde. For nye konsesjoner i disse områdene er det i meldingen gjengitt miljø- og fiskerivilkår, som skal gjelde frem til revisjonen av forvaltningsplanen, senest i 2014.

SEISMISKE UNDERSØKELSER

Som ekstra sikkerhetstiltak for å unngå skade på fiskeressurser og for å begrense konflikter mellom fiskerinæring og oljeindustrien som oppdragsgiver for seismiske undersøkelser, er det innført reguleringer i form av hvor og når seismiske undersøkelser kan gjennomføres.

Regjeringen vil følge opp arbeidet med å tilrettelegge regel- og lovverket som regulerer seismisk aktivitet slik at konfliktpotensialet i forhold til fiskeriene reduseres i størst mulig grad og å bidra til at usikkerheten knyttet til skremmeeffekter og til mulige skadevirkninger på marint liv reduseres.

Forvaltning av arter

Bærekraftig høsting forutsetter velfungerende økosystemer – og som igjen forutsetter biologisk mangfold. Bærekraftig høsting av de levende marine ressursene er viktig for Regjeringens mål om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Regjeringen ser det som viktig at all påvirkning av beskatningen av fiskeressursene skal registreres

og settes inn i en forvaltningsmessig sammenheng. Man vil øke kunnskapen om marine arter som høstes, og hvor det vitenskapelige grunnlaget for regulering er utilstrekkelig. Samtidig må det etableres reguleringer /føre var-forvaltningsregimer for marine arter som høstes, men hvor dette ikke er etablert pr. i dag.

Regjeringen vil bl.a. videreutvikle den systematiske overvåkingen og oppfølgingen av de levende marine ressursene i tråd med havressursloven. Man vil videreføre arbeidet med en økosystembasert forvaltning av de levende marine ressursene, og man vil bidra internasjonalt til å sikre kunnskapsgrunnlaget om de enkelte fiskebestander, og man vil øke kunnskap om marine arter som høstes.

Regjeringen vil videre arbeide for bevaring av sjøfuglbestandene. Man vil bl.a. sørge for bedre kunnskap om sjøfugl gjennom overvåkings- og kartleggingsprogrammet SEAPOP, og man vil videreføre SEAPOP-programmet for sjøfugl i alle norske havområder, langs hele norskekysten og på Svalbard. På bakgrunn av kartlegging vil Regjeringen vurdere behovet for ytterligere tiltak mot bifangst av sjøfugl i fiskeriene.

Når det gjelder introduksjon og spredning av fremmede organismer mot det marine naturmangfoldet representerer ballastvannutskifting fra skip en viktig kilde til slik introduksjon, og det vises til at Norge har ratifisert konvensjonen om ballastvannutskifting. Regjeringen vil fastsette forskrift om ballastvann sommeren 2009, og man vil være en pådriver for at flere land ratifiserer ballastvannkonvensjonen, slik at den kan tre i kraft internasjonalt.

Tiltak for å redusere risiko og forurensning

Det forventes en økning i trafikken i Norskehavet frem mot 2025 som resultat av økt trafikk fra Russland, som vil medføre at risikoen for utslipp av olje vil øke i årene fremover dersom ikke risikoreduserende tiltak iverksettes.

Som ledd i styrkingen av forebyggende sjøsikkerhet og muligheten for å redusere konsekvensene av et akutt oljeutslipp gjennom den statlige oljevernberedskapen vil Regjeringen:

- vurdere, i samarbeid med andre land, å etablere et grenseoverskridende regionalt/internasjonalt samarbeid om utveksling av trafikkinformasjon (VTMIS). I første omgang vil dette omfatte utveksling av informasjon om trafikkbildet (AIS-data).
- bidra aktivt i det internasjonale samarbeidet om utvikling og etablering av e-navigasjon.
- videreføre oppfølging av Kystverkets statusrapport for oljevernmateriell i statlige depoter med tilrådd plan for utskiftning frem til 2010.

- utarbeide en oppdatert oversikt over egnede nød-
havner, i nært samarbeid med berørte parter, her-
under kommunene.
- styrke arbeidet med kurs, øvelser og trening av
beredskapsmannskaper.
- bidra til utvikling av teknologi for oljevernustyr
rettet inn mot særlige utfordringer i det aktuelle
havområdet, for eksempel høye bølger.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med å legge skipstrafikk lenger ut fra kysten, fra Røst og sørover, og det vises til forslag om risikoreducerende rutetil-
tak som skal gi det samme beskyttelsesnivået som
seilingsledssystemet Vardø–Røst gir for denne kyst-
strekningen.

Regjeringen vil også legge stor vekt på å få redu-
sert risikoen for radioaktive utslipp fra Sellafield som
kan berøre norske sjøområder.

Kartlegging, forskning og overvåking

Det er gjort få undersøkelser av bunnfaunaen i
Norskehavet sett i forhold til havområdets størrelse
og den store variasjonen av temperatur-, dybde- og
bunnforhold. Det er behov for generell kartlegging
av dybde, topografi, sedimentkvalitet, forurensning
og naturmangfold i Norskehavet.

Regjeringen vil ta initiativ til å styrke kunnska-
pen om økosystembasert forvaltning, styrke kunnska-
pen om sammenhenger i de marine økosyste-
mene, styrke kunnskapen om havbunn og sjøfugl ved
å videreføre kartleggingsprosjektet MAREANO for
havbunn og kartleggings- og overvåkingsprogram-
met SEAPOP for sjøfugl. Videre vil Regjeringen
styrke kunnskapen om forebygging av akutte hendel-
ser som kan medføre forurensning, og styrke kunnska-
pen om samfunnsmessige og samfunnsøkon-
omiske problemstillinger knyttet til havmiljøforvalt-
ning.

Når det gjelder overvåking av miljøtilstanden i
havområdet, vil Regjeringen videreutvikle et sam-
ordnet overvåkingssystem for det marine økosyste-
met i Norskehavet, samt styrke arbeidet med utvik-
ling av representative indikatorer, referanseverdier
og tiltaksgrenser, slik at overvåkingsprogrammene
vil kunne avdekke endringer i økosystemet i forhold
til målene for biologisk mangfold, forurensning og
trygg sjømat.

Vindkraftverk til havs

Regjeringen har som mål å øke utbyggingen av
miljøvennlig vindkraft. En storskala havbasert vind-
kraftutbygging i Norge forutsetter utvikling av bunn-
faste installasjoner for dypere vann og/eller flytende
innretninger, men dette er foreløpig på utviklingssta-
diet.

Det arbeides med en nasjonal strategi for off-
shore vindkraft, og det vises til at Olje- og energide-
partementet har sendt på høring et utkast til ny lov om
fornybar energi utenfor grunnlinjen. Det legges til
grunn at myndighetene skal identifisere områder
hvor det kan søkes om etablering av vindkraftanlegg.

Regjeringen vil i denne sammenheng legge til
rette for gjennomføring av en strategisk konsekvens-
utredning av aktuelle områder for offshore vindkraft
med sikte på å avklare områder som kan åpnes for
søknader om utbygging. Videre vil Regjeringen
legge frem forslag til lovgrunnlag for fornybar ener-
giproduksjon utenfor grunnlinjen i 2009. I områder
med særlige miljøverdier vil man ved planlegging av
eventuell fremtidig virksomhet stille særlige krav til
å vurdere påvirkning og konsekvenser, spesielt for
bunnhabitater, gyteområder for sild og trekkruter for
sjøfugl.

Organisering og oppfølging

Departementet viser til at økt samordning av sek-
torene som har forvaltningsansvar og koordinering
mellom de ulike etatene vil være en forutsetning for
en helhetlig, økosystembasert forvaltning av Norske-
havet. På departementsnivå blir arbeidet koordinert
av Miljøverndepartementet som leder av en interde-
partemental styringsgruppe.

Regjeringen vil etablere en faggruppe for oppføl-
gingen av forvaltningsplanen for Norskehavet, og
man vil utvide mandatet for de rådgivende gruppene
for overvåking og risiko i Barentshavet–Lofoten til
også å omfatte Norskehavet og Nordsjøen. Regjerin-
gen vil også utvide den eksisterende referansegrup-
pen for Barentshavet og havområdene utenfor Lof-
oten til også å omfatte Norskehavet og Nordsjøen.

Regjeringen vil gjennom arbeid i OSPAR-kom-
misjonen og EU formidle norske erfaringer med
denne forvaltningsplanen, og man vil se forvaltnings-
planen i sammenheng med EUs havstrategidirektiv.

Forvaltningsplanen skal være rullerende og opp-
dateres jevnlig. Første oppdatering vil skje senest i
2014. Regjeringen vil da også foreta en ny vurdering
av de arealbaserte rammene for petroleumsvirksom-
heten i Norskehavet. Det tas sikte på å oppdatere hele
planen i 2025 – for perioden frem mot 2040.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbei-
derpartiet, Ann-Kristin Engstad,
Asmund Kristoffersen, Marianne
Marthinsen, Tore Nordtun, Torny
Pedersen og Terje Aasland, fra Frem-
skrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord
Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre,
Peter Skovholt Gitmark og Ivar Kristi-

ansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til at forvaltningen av store havområder på basis av modellen med forvaltningsplaner er svært god.

Komiteen slutter seg til de forvaltningsprinsipper som fremkommer i St.meld. nr. 37 (2008–2009) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet, hvor formålet er å legge til rette for verdiskaping og sameksistens mellom de enkelte næringer gjennom bærekraftig bruk av ressurser og økosystemtjenester i Norskehavet. Samtidig skal økosystemenes struktur, virkemåte, produktivitet og naturmangfold bevares. Komiteen støtter tilnærmingen med at forvaltningen skal være kunnskaps- og økosystembasert.

Komiteen legger til grunn at forvaltningsplanen er en samlet plan for utvikling av de ulike næringer som er representert i forvaltningsplanen samtidig som natur og miljøverdier ivaretas for ettertiden.

Komiteen har merket seg at miljøtilstanden i Norskehavet er god, og at de mest kjente verdifulle og sårbare områdene er identifisert i forvaltningsplanen. Det er imidlertid et betydelig kunnskapsbehov knyttet til mer presis informasjon om miljøverdier som korallrev og annet naturmangfold på havbunnen i Norskehavet.

Komiteen er derfor tilfreds med at det skal satses på kunnskapsinnhenting og kartlegging og legger dette til grunn for sin tilslutning til forvaltningsplanen. Komiteen har videre merket seg at forvaltningsplanen skal være rullerende og oppdateres jevnlig, første gang senest i 2014. Fullstendig revisjon skal foretas i 2025.

Komiteen har merket seg at utfordringene i Norskehavet knytter seg særlig til effekter av klimaendringer, forsuring, overbeskatning av enkelte fiskebestander, risiko for akutt forurensning, nedgang i sjøfuglbestander og behovet for bevaring av korallrev.

Forvaltningsplanen inkluderer en rekke overordna mål som komiteen slutter seg til.

Komiteen har merket seg at forvaltningsplanen med de underliggende utredninger og vurderinger er omfattende. Komiteen vil likevel spesielt peke på at fremtidig forvaltning må ta hensyn til Norskehavets betydning for korallrev, norsk vårgytende sild samt sjøfugl. Det er omfattende skader på en rekke korallrev som følge av fiskerivirksomheten, i hovedsak fra bunntråling. Likeledes har flere sjøfuglarter vist tilbakegang de senere årene, mens norsk vårgytende sild er på et svært høyt nivå. Komiteen vil fremheve betydningen av det grunn-

lag ressursene i Norskehavet gir for norsk verdiskaping.

Komiteen synes det er positivt at Regjeringen har utarbeidet en forvaltningsplan for Norskehavet. Planen inneholder viktige avklaringer og forslag som vil få stor betydning for forvaltningen av disse havområdene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at tilnærmingen i denne meldingen som har basis i modellen med forvaltningsplaner, bygger på Havmiljømeldingen (jf. St.meld. nr. 12 (2001–2002) "Rent og rikt hav") fra regjeringen Bondevik II, som la opp til en økosystembasert forvaltning av våre havområder.

Komiteen viser til at Norge er et av de første land i verden som utarbeider en helhetlig politikk for alle sine hav- og kystområder.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre er kritisk til at Regjeringen i forvaltningsplanen legger til rette for petroleumsaktivitet i sårbare havområder, som for eksempel ved Jan Mayen, og at det legges opp til en åpningsprosess i den arktiske front.

Disse medlemmer vil også peke på at Regjeringen vil satse på kunnskapsinnhenting og kartlegging av miljøverdier i forbindelse med rulleringen av forvaltningsplanen. Disse medlemmer er imidlertid ikke beroliget, da Regjeringen ligger kraftig på etterskudd i forbindelse med kartleggingen av miljøverdier i forbindelse med forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet, og hvor Regjeringen samtidig har fullt trykk på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser utenfor Lofoten og Vesterålen.

Særlig verdifulle områder

Kystsonen

Komiteen vil peke på kystsonens betydning for sjøfugl og den sårbarehet som denne sonen har for oljeforurensning, utslipp av søppel, bifangst og økning i fritidsaktiviteter. Kystsonen er viktig for reiseliv og kystnært fiske. Komiteen har merket seg at oljevernberedskapen er særdeles viktig for å bevare de helhetlige verdier som er i forvaltningsplanområdet, men hvor forholdet til de kystnære områdene er i en særstilling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at kaldtvannskorallrevene utenfor kysten vår er biologiske skattkamre og en naturarv som må bevares for fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Bondevik II vernet verdens største kaldtvannrev, Røstrevet. Norge ble dermed en internasjonal foregangsnaasjon for vern av kaldtvannskorallrev. Disse medlemmer mener at flere norske korallrev bør beskyttes, blant annet gjennom en marin verneplan. Disse medlemmer peker på at som resultat av forurensning, skadelige fiskemetoder og klimaendring er korallrevene blant de aller mest truede økosystemer på verdensbasis. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge stopper denne ødeleggelsen, og verner våre egne kaldtvannskorallrev.

Mørebankene, Haltenbanken og Sklinnabanken

Komiteen viser til at området er særlig verdifullt som gyte- og fødeområde, samt viktige drivbaner for fiskeegg og -yngel, beite- og overvintringsområde for sjøfugl. Området er spesielt viktig for norsk vårgytende sild.

Komiteen viser til at Regjeringen vil styrke kunnskapen om konsekvenser av akutte oljeutslipp for fiskebestandene. Det er faglig uenighet om tapsomfang og hvilken betydning et tap av egg og larver i en årsklasse fisk vil kunne få for den videre rekrutteringen til bestandene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at i lys av økt kunnskap, vil Regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet på Møre på nytt i forbindelse med oppdatering av forvaltningsplanen som skal skje senest i 2014.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, er tilfreds med de balanserte løsninger som er lagt for disse områdene, og at det fram til oppdatering av planen, senest i 2014, ikke blir utlyst nye konsesjoner på Mørebankene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at hovedtrekkene i meldingen gjør den til en rimelig balansert melding.

Disse medlemmer mener imidlertid at næringene får mindre plass enn de burde fått, og at fokuset på vernespørsmål også får denne forvaltningsplanen – om enn i mindre grad enn forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen, til å ligne mest på en vernemelding, ikke en forvaltningsmelding.

Disse medlemmer mener videre at petroleumsloven, sammen med de øvrige føringer i forvaltningsplanen, overflødiggjør en låsing av områdene av søndre del av Norskehavet, omtalt som Møreblokkene.

Disse medlemmer understreker betydningen av at en eventuell oljeboring i disse farvannene må underlegges strengere sikkerhetskrav enn boring i mindre sensitive områder i planområdet.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i forvaltningsplanen sier at den vil styrke kunnskapen om konsekvenser av akutte oljeutslipp for fiskebestandene. Regjeringen viser til at det er faglig uenighet om tapsomfang, og i hvilken betydning tap av egg og larver i en årsklasse fisk vil kunne få for den videre rekrutteringen til bestandene. I lys av økt kunnskap vil Regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomheten på Møre på nytt.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen når det gjelder å styrke kunnskapen på dette området, men mener at denne kunnskapen bør inn allerede ved revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen i 2010.

Sularevet og Iverryggen

Komiteen viser til at Sularevet har viktige forekomster av Lophelia-korallrev og har merket seg at Sularevet og Iverryggen er foreslått som område til marin verneplan og er beskyttet mot bunntråling. Komiteen er positiv til at det er lagt begrensninger for de deler av Iverryggen som er åpnet for petroleumsvirksomhet ved at det ikke blir utlyst konsesjoner fram til oppdatering av forvaltningsplanen senest i 2014. Det samme forholdet gjelder for Froan og Sularevet, jf. kart i forvaltningsplanen.

Komiteen viser til at fiskerivirksomhet og petroleumsvirksomhet er aktiviteter av forskjellig karakter. Fiskerivirksomhet med bunntråling dekker store områder, mens petroleumsvirksomhet foregår på et begrenset geografisk område hvor bunnsamfunn skal kartlegges før virksomhet. Komiteen mener derfor at det ikke kan settes likhetstegn mellom områder som er beskyttet mot bunntråling og områder hvor det ikke skal foregå petroleumsvirksomhet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, er tilfreds med at det er et etablert krav at petroleumsvirksomheten skal kartlegge korallrev og ikke skade disse. Det er lite kjent hvordan korallrev påvirkes av olje- og gassvirksomhet, flertallet mener derfor at et føre-var-prinsipp må legges til grunn. Flertallet vil understreke at boring må foregå på en slik avstand til

korallrev at boreslam ikke skader omkringliggende forekomster.

Komiteen er enig i at Regjeringen ikke vil tillate boring i korallrev eller utslipp av borekaks i områder der den faglige vurderingen er at dette med stor sannsynlighet vil kunne skade korallrev.

Komiteen merker seg at i spesielle områder med forekomster av sårbar bunnfauna eller som er sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen, vil Regjeringen stille krav om å benytte teknologi for å håndtere kaks og borevæske for å hindre nedslamming.

Komiteen mener det er viktig at man i forbindelse med planlagte boringer og utbygginger i områder med korallforekomster i Norskehavet bruker muligheten til å innhente kunnskap om virkningen av petroleumsvirksomhet i slike områder.

Komiteen mener Regjeringen fortsatt må stille krav til petroleumsvirksomheten på dette området.

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet ved Iverryggen og Froan/Sularrevet på nytt ved oppdatering av forvaltningsplanen senest i 2014. Komiteen merker seg at Regjeringen i denne vurderingen vil legge vekt på opparbeidet ny kunnskap om området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det er lenge siden petroleumsvirksomheten ble pålagt krav om kartlegging av korallrev og annen sårbar havbunnsfauna. Disse medlemmer peker på at nettopp dette kravet er hovedårsaken til at antallet dokumenterte korallrev er kraftig økt. Da Sularrevet, verdens nest største kjente kaldtvannskorallrev, ble stedfestet og dokumentert, var det under Statoils utredning av fremføringsalternativer for ilandføring av gass fra Haltenbanken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil også vise til AS Norske Shells boring på PL 255, President-lisensen fra 1999, da de oppdaget forekomster av korallrev og da de før boringen rundt årsskiftet 2001–2002 videofilmte et stort område av havbunnen der ankrene for leteriggen "Transocean Winner" skulle legges ut. Etter at boreoperasjonen var ferdig, kunne disse videofilmene sammen med nye filmer tatt etter operasjonen dokumentere at boringen var foretatt uten å skade korallrevene.

Disse medlemmer er kjent med at også Havforskningsinstituttet støtter denne konklusjonen.

Eggakanten

Komiteen viser til at Eggakanten omfatter store deler av kontinentalsokkelen i Norskehavet. Eggakanten og skråningens biologiske produksjonsevne er verdifull samtidig som betydningen for korallrev, sjøfugl og fisk er stor. Komiteen ber Regjeringen sikre at det innhentes mer kunnskap om korallrevene langs Eggakanten.

Komiteen viser i den forbindelse til at nye utvinningstillatelser skal kartlegge mulige korallrev og verdifulle bunnsamfunn og sikre at disse ikke skades av petroleumsaktivitet i de aktuelle blokkene. Likeledes viser komiteen til at det i sårbare områder vil stilles strengere krav til virksomheten for å unngå skade.

Komiteen viser til at Regjeringen vil innhente mer kunnskap om Eggakantens mangesidige betydning.

Den arktiske front

Komiteen viser til at den arktiske front har stor biologisk produksjonsevne. Komiteen vil blant annet peke på den store planteplanktonproduksjonen, som igjen gir grunnlag for store mengder dyreplankton som krill og raudåte osv.

Komiteen viser til at den arktiske front omfatter et stort og geografisk miljømessig varierende frontområde mellom havstrømmene. Komiteen viser til at deler av området antas å være sårbart. Komiteen er derfor tilfreds med at Regjeringen ikke går inn for å åpne den arktiske front for petroleumsvirksomhet nå.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Venstre, har merket seg at Regjeringen vil vurdere dette spørsmålet på nytt i forbindelse med oppdateringen av forvaltningsplanen, senest i 2014. Dersom petroleumsvirksomhet i dette området blir aktuelt, vil det i en åpningsprosess måtte gjennomføres en konsekvensutredning etter petroleumsloven, som en del av Stortingets vurdering av eventuell åpning. Åpningsvurderingen må bygge på en helhetlig kartlegging av det aktuelle området.

Jan Mayen

Komiteen viser til at det gjennom tidene har foregått betydelig hvalfangst og jakt på Jan Mayen, men at aktiviteten i dag er begrenset. Jan Mayen har betydelige miljøverdier i form av en særegen geologi, store sjøfuglkolonier og intakte oseaniske økosystemer som følge av øyas isolerte beliggenhet. Langs den arktiske front finnes plankton, fisk og sjøpattedyr. Komiteen vil understreke Jan Mayens omfattende nasjonale og internasjonale verneverdier,

og viser til at Jan Mayen og områdene ut til territorialgrensen er foreslått vernet, Verneplanforslaget legger opp til at det i forbindelse med fiskerivirksomhet og mulig petroleumsvirksomhet i havområdet mellom Jan Mayen og Island kan være aktuelt å etablere visse funksjoner på Jan Mayen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Regjeringen går inn for å starte en åpningsprosess i havområdet på norsk side av Jan Mayen med sikte på tildeling av konsesjoner. Første steg i denne prosessen er å kartlegge ressursgrunnlaget for petroleum og miljøverdiene i dette området nærmere, og å gjennomføre en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet. Basert på resultatene fra konsekvensutredningen vil Regjeringen ta stilling til aktivitetsramme.

Flertallet viser til at fram til oppdatering av forvaltningsplanen senest i 2014 skal det imidlertid ikke foregå petroleumsvirksomhet innenfor et belte på 30 km rundt Jan Mayen. Dette skal likevel ikke være til hinder for at Jan Mayen kan benyttes i forbindelse med petroleumsvirksomhet utenfor dette beltet. I forbindelse med oppdatering av forvaltningsplanen vil Regjeringen vurdere spørsmålet om petroleumsvirksomhet nær Jan Mayen på nytt. Regjeringen vil i den vurderingen legge vekt på opparbeidet ny kunnskap om området.

Flertallet viser til at Jan Mayen har vært diskutert etter at forvaltningsplanen ble lagt frem. Årsaken er Jan Mayens kombinasjon av unike miljøverdier og stor sårbarhet. Samtidig har det blitt pekt på de interessante mulighetene en eventuell åpning av havområdene rundt Jan Mayen vil kunne gi.

Komiteen mener at petroleumsvirksomhet må ha en slik avstand til naturreservatet at verneverdiene ikke forringes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Venstre, viser derfor til at forvaltningsplanen slår fast at det ikke skal foregå petroleumaktivitet innenfor et belte på 30 km rundt Jan Mayen. Dette forholdet skal vurderes ved senere oppdateringer av forvaltningsplanen. Hva som kan tillates ved senere oppdateringer av forvaltningsplanen, må baseres på opparbeidet ny kunnskap. Flertallet mener at de rike forekomstene av sjøfugl, fisk, sjøpattedyr og dyreplankton må vies spesiell oppmerksomhet.

Flertallet merker seg at avstandsbegrensingen rundt Jan Mayen ikke skal være til hinder for at Jan Mayen kan benyttes i forbindelse med petroleumsvirksomhet utenfor dette beltet.

Flertallet viser til at en åpningsprosess før åpning av nye områder med sikte på tildeling av utvinningstillatelser skal avveie de ulike interesser som gjør seg gjeldende på det aktuelle området. Under denne avveiningen skal det foretas en vurdering av de nærings- og miljømessige virkninger av petroleumsvirksomheten og mulig fare for forurensninger, samt de økonomiske og sosiale virkninger som petroleumsvirksomheten kan ha. Flertallet mener at de rike forekomstene av sjøfugl, fisk, sjøpattedyr og dyreplankton må vies spesiell oppmerksomhet i en slik prosess.

Flertallet har merket seg at første steg i åpningsprosessen er å kartlegge ressursgrunnlaget for petroleum og miljøverdiene i området nærmere, og å gjennomføre en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet. Flertallet legger til grunn at åpningsprosessen for petroleumsvirksomhet med tilhørende konsekvensutredning skal baseres på god kunnskap om miljøverdiene i området. De store havdypene utenfor sokkelen gjør at Jan Mayen representerer et viktig økosystem som vi pr. i dag har liten kunnskap om.

Komiteen vil i den forbindelse understreke forvaltningsplanens overordnede prinsipp om økosystembasert forvaltning, og mener at helhetlig kartlegging av aktuelle områder er en nødvendig del for å sikre en forsvarlig åpningsprosess etter petroleumsløven.

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen har som mål å sikre kartlegging og styrking av kunnskap om Norskehavet, og at den vil videreføre sjøfuglprogrammet SEAPOP og bunnkartleggingsprogrammet MAREANO, fordi disse programmene vil bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget – og dermed bedre forvaltningen i området.

Komiteen vil på det sterkeste understreke betydningen av at det må etableres en godt fungerende og operativ oljevernberedskap, som er tilfredsstillende med hensyn til aktivitetsnivå.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til det forhold at Island har startet en prosess med sikte på snarlig tildeling av leteblokker, noe som aktualiserer spørsmålet om norsk aktivitet i området. En ensidig aktivitet fra islandsk side vil være uheldig med tanke på fremtidig norsk verdiskaping. Det er derfor tungtveiende argumenter for at hensynet til petroleumsnæringen og norsk leverandørindustri tilsier at det er riktig av Norge å starte en prosess når det gjelder fremtidig aktivitet dette området.

Komiteen har merket seg de store naturverdiene og det sårbare miljøet i havområdet rundt Jan

Mayen. I området er det blant annet viktige hekksteder for flere sjøfuglarter. Øya ligger tett opp til iskannten vinterstider. Komiteen vil også vise til at havområdet er viktig for etablert næring som for eksempel rekefiske.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at Regjeringen gjennom forvaltningsplanen for Norskehavet tar de første skrittene på veien til å åpne havområdet rundt øya for petroleumsaktivitet. Disse medlemmer er imot aktivitet i dette sårbare området, og ber derfor Regjeringen om å stanse åpningsprosessen for petroleumsaktivitet utenfor Jan Mayen.

Disse medlemmer vil også vise til at Regjeringen legger opp til at det i første rekke ikke skal drives petroleumsaktivitet innenfor et belte på 30 km fra land. Disse medlemmer stiller seg undrende til dette, ettersom Regjeringen foreslo et tilsvarende belte på 50 km fra land langs den sårbare Finnmarks-kysten i forbindelse med forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet.

Disse medlemmer vil peke på at en av de største risikofaktorene ved petroleumsaktivitet i kystnære områder er driv av oljeutslipp inn mot land. Disse medlemmer kan ikke se noen vesentlig forskjell på kysten utenfor Finnmark og kysten utenfor Jan Mayen som tilsier at disse kystområdene bør behandles ulikt.

Disse medlemmer mener at dersom Regjeringen og regjeringspartiene går videre med åpningsprosessen rundt Jan Mayen, må det som et minimum etableres en 50 km sone rundt øya hvor det ikke skal igangsettes petroleumsaktivitet i perioden. Disse medlemmer vil peke på at en sone burde være om lag 120 km fra kystlinjen for å gi tilstrekkelig responstid mot akutt forurensning.

Norskehavets betydning for næringer og samfunn

Komiteen viser til at forvaltningsplanområdet gir grunnlaget for en betydelig andel av en samlet norsk verdiskaping. Komiteen legger til grunn at planen skal, innenfor en samlet vurdering av tilstanden i Norskehavet og miljømessig sikre rammer, legge til rette for økt verdiskaping og produksjon i de ulike næringer i årene som kommer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre understreker nødvendigheten av tilgang på energi for å kunne oppleve velstandsutvikling.

Disse medlemmer henviser til at IEA legger til grunn at det vil være et økende behov for energi i fremtiden og at dette behovet i stor grad vil måtte dekkes av fossil energi de nærmeste tiårene. Disse medlemmer synes derfor det er positivt at Regje-

ringen i meldingen understreker at petroleumsvirksomheten skal bidra til verdiskaping og sikre velferd og næringsutvikling til beste for det norske samfunn også i fremtiden.

Disse medlemmer vil peke på at det i alle de fire fylkene som grenser til Regjeringens definisjon av Norskehavet, har betydelige petroleumskluster, men at det også er et uutnyttet potensial for økt aktivitet. Basert på tidligere budskap fra Regjeringen av forventede inntekter fra olje- og gassvirksomheten i årene fremover, går disse medlemmer ut fra at dette medfører at det i fremtiden i et forutsigbart tempo legges ut nye attraktive konsesjoner i områder i Norskehavet for leting etter olje og gass. Skal Norge opprettholde samme produksjon i årene fremover som Regjeringen har forutsatt i sin økonomiske politikk, fordrer dette at det finnes nye drivverdige funn. Siden det tar mellom 10 og 15 år fra det gjøres et funn til produksjon er i gang, er det viktig å starte leting så snart som mulig. Disse medlemmer mener vi ellers kan risikere å få et opphold i produksjonen, noe som kan føre til at både kompetanseindustri og leverandøriindustri forsvinner ut av regionen og av landet.

Fiskeri og havbruk

Komiteen har merket seg at meldingen viser at 14 500 årsverk i dag er direkte sysselsatt i denne næringen for de fire berørte fylker. På landsbasis har denne næringen en samlet sysselsettingseffekt på om lag 43 500 årsverk. Antall årsverk direkte i kjernevirksomheten utgjør om lag 26 500 årsverk. Kjernevirksomheten på landsbasis bidro til BNP med 23 mrd. kroner. Næringens omdømme er positivt og knytta til kalde, rene norske farvann. Det antas at konsumentene legger stor betydning på dette forholdet ved valg av produkter. Komiteen mener hensynet til matkvalitet og omdømme må vektlegges i de kommende oppdateringer av forvaltningsplanen, og at denne planen ikke er til hinder for å utvikle oppdrettsnæringen i Norskehavet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil påpeke at i landskapsverneområdet Froan nord for Frøya drives det i dag oppdrett av anadrom laksefisk på to konsesjoner.

Disse medlemmer forutsetter at driften av disse konsesjonene ikke får utilbørlige krav for videre drift som følge av forvaltningsplanen.

Petroleumsvirksomhet

Komiteen viser til at det er påvist i alt 2,0 mrd. Sm³ o.e. i Norskehavet. Av dette er 0,6 mrd. Sm³ o.e. produsert, gjenværende utvinnbare reserver utgjør 1,0 mrd. Sm³ o.e. Det er gjort 9 nye funn i Norskehavet i løpet av 2008. Estimater for uoppdagede petroleumsressurser er 1,2 mrd. Sm³. OD antar at de totale

oppdagede og uoppdagede ressurser på norsk kontinentalsokkel utgjør 13 mrd. Sm³. Dette innebærer at Norskehavet representerer et estimat på oppdagede og uoppdagede petroleumsressurser på til sammen 3,2 mrd. Sm³ dvs. 24 pst. av samla ressurser på norsk kontinentalsokkel.

Komiteen viser til at det har vært petroleumsproduksjon i Norskehavet siden 1993 da Draugen hadde sin oppstart og at miljøtilstanden i Norskehavet er god, 16 år etter at petroleumsproduksjonen startet i Norskehavet. Komiteen vil legge vekt på at petroleumsvirksomheten gis muligheter for utvikling ved at nye interessante leteområder gjøres tilgjengelig når kunnskaps- og teknologiomfang tilsier dette. Komiteen har også merket seg at det i forbindelse med utlysning av nye områder er utarbeidet spesielle fiskeri- og miljøvilkår for de enkelte blokkene.

Komiteen peker på at Norskehavet har vært åpnet for petroleumsaktivitet i flere tiår, hvor det er delt ut et betydelig antall konsesjoner, og hvor det er en rekke felt som produserer olje og gass. Komiteen viser til at det første oljefeltet, Draugen, kom i drift i 1993. Komiteen viser til at Norskehavet i dag står for om lag 25 pst. av norsk olje- og gassproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre viser til at denne virksomheten har skjedd uten at det har vært alvorlige utslipp med varige miljøkonsekvenser av betydning.

Komiteen peker på at myndighetene allerede har en rekke virkemidler overfor petroleumsvirksomheten til rådighet i konsesjonssystemet – gjennom krav om nullutslipp av farlige kjemikalier, sesongbegrensninger på seismisk aktivitet og leteboring. Komiteen viser til at forvaltningsplanen summerer på en rekke områder opp virkemidler som er i bruk i dag og som også vil være tilgjengelige i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre ønsker ikke permanente petroleumsfrie soner, og har merket seg at heller ikke Regjeringen i forvaltningsplanen foreslår permanente petroleumsfrie soner, men foreslår å evaluere de enkelte områdene i 2014. Disse medlemmer slutter seg til en slik tilnærming.

Næringsvirksomhet som følge av petroleum

Komiteen har merket seg at næringsvirksomheten som følge av petroleum har betydelige nasjonale og regionale virkninger. Møreforskning Molde kartla i 2006 sysselsettingsaktiviteten innen petroleumsrettet virksomhet og anslø sysselsettingen til totalt 25 700 årsverk i Møre og Romsdal. Petro-

leumsaktiviteten i Norskehavet forventes å skape 25 000 til 40 000 årsverk på landsbasis hvert år i perioden 2007–2025.

Komiteen har merket seg at beregninger av de samfunnsmessige virkningene av petroleumsvirksomheten i Norskehavet viser norske vare- og tjenesteleveranser på 283 mrd. kroner i 2006 kroner i perioden 2007–2025. Det anslås at drifts- og vedlikeholdsmarkedet får en nasjonal virkning på 88 pst., herav 30 pst. regionalvirkning. Drifts- og vedlikeholdsfasen er den fasen som har størst regional virkning.

Komiteen legger til grunn for den fremtidige utviklingen av, samt sysselsettingen knyttet til næringen, at det føres en forutsigbar politikk. Mange tiår med kompetanse samt tusenvis av arbeidsplasser fordelt rundt om i store deler av landet, er avhengig av en forutsigbarhet på dette området. Forvaltningsplanen er ett viktig verktøy i så henseende.

Komiteen har merket seg at norsk leverandørindustri i økende grad har blitt en eksportindustri. Fortsatt aktivitet på norsk sokkel er viktig for at norsk leverandørindustri også i fremtiden skal kunne tilby høyteknologi til utlandet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil fremheve den viktighet som petroleumsvirksomheten har for verdiskaping og sysselsetting i landet og regionen. Disse medlemmer mener Regjeringen i meldingen undervurderer sysselsettingseffekten av petroleumsnæringen i de fylker som grenser til Norskehavet, og er betenkt over at de positive sidene ved petroleumsvirksomheten ikke i større grad er berørt i meldingen.

Disse medlemmer vil peke på tre regioner som har fått særlig stor nytte av næringen. Både på Nordmøre, i Stjørdal kommune og Helgeland med Sandnessjøen har petroleumsnæringen blitt en stor og viktig næring i regioner som før oljenæringen etablerte seg, hadde til dels sammenfallende nærings- og sysselsettingsmessige utfordringer. Disse medlemmer vil peke på at større aktivitet på sokkelen – uavhengig av teknologiske løsninger – vil generere flere arbeidsplasser på land, i driftsorganisasjoner, i forsyningsbaser, helikopterbaser og tilknyttet landbasert industri.

Disse medlemmer vil påpeke at Norge har bygget opp en velferdsstat som er fullstendig avhengig av de store inntektene Norge har fra eierskap og beskatning av virksomheten på kontinentalsokkelen. Disse medlemmer vil peke på at de områdene i Norskehavet som i dag allerede er bygget, har bidratt til å gi oss det handlingsrommet til å møte finanskrisen slik Stortinget har gjort.

Samtidig mener disse medlemmer at planen overfokuserer på de negative sidene og risikoen ved petroleumsvirksomheten. For eksempel kommer det

ikke veldig klart frem i meldingen at man med eksisterende konsesjonssystem har innarbeidet en rekke krav for å unngå negative effekter på økosystemene. Ved åpningen nord for 62. breddegrad ble det innført en rekke nye krav til petroleumsnæringen, blant annet om boreslam og utslipp av skadelige kjemikalier, sesongbegrensninger på seismisk aktivitet og leteboring. Forvaltningsplanen summerer på en rekke områder opp – og til dels forsterker – disse virkemidlene som allerede er i bruk i dag. Disse medlemmer gir sin tilslutning til dette, men mener samtidig at behovet for passivt arealvern dermed burde kunne være ytterligere redusert.

Seismikk

Komiteen mener innhenting av seismiske data er ett viktig og nødvendig verktøy i alle faser av petroleumsvirksomheten, fra før et område åpnes til langt ut i produksjonen, for gjennom dette å følge utviklingen i reservoaret.

Komiteen har merket seg at det har vært eksempler på interessemotsetninger i våre havområder knyttet til innhenting av seismikk spesielt opp imot fiskerinæringen, og at oppmerksomheten rundt disse interessemotsetningene har vært økende de siste årene. Dette til tross for at myndighetene helt fra starten av petroleumsvirksomheten på sokkelen har vektlagt sameksistensen mellom de ulike næringene som der utøves.

Komiteen mener på bakgrunn av dette at det var riktig av Regjeringen å nedsette en arbeidsgruppe i september 2007, som har foretatt en gjennomgang av problemstillingene en har stått overfor. Denne arbeidsgruppen har vært sammensatt av representanter fra Fiskeridirektoratet og Oljedirektoratet og har vært i dialog med de ulike næringene samt andre berørte interesser. Gruppen leverte sin sluttrapport i april 2008.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i etterkant av arbeidsgruppens jobb opprettet en styringsgruppe med representanter fra Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet og Statens forurensingstilsyn – for videre å arbeide med utfordringene knyttet til seismisk aktivitet i forhold til andre berørte interesser. Styringsgruppen fremla sin rapport 30. april (2009).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener Regjeringen har vært handlekraftig når det gjelder seismisk aktivitet og konflikten knyttet til dette, men vil understreke at dette arbeidet nok også vil være krevende i fremtiden.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at Regjeringen vil følge opp arbeidet med å tilrettelegge regel- og lovverket som regulerer seismisk aktivitet slik at konfliktpotensialet i forhold til fiskeriene reduseres i størst mulig grad. Likeledes at man skal bidra til at usikkerheten knytta til skremmeeffekter og til mulige skadevirkninger på marint liv, reduseres.

Dette flertallet har merket seg at det er fastsatt tidsbegrensninger for seismiske undersøkelser i letefasen innenfor 500 meters dybdekote.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg det betydelige konfliktnivå seismikkskyting i regi av Oljedirektoratet har medført sommeren 2007 og sommeren 2008. Disse medlemmer kan ikke se at Regjeringen har vist handlekraft når det gjelder å redusere disse konfliktenes, men tvert imot vært en vesentlig bidragsyter til at konfliktnivået har blitt så vidt høyt gjennom selv å forestå – gjennom Oljedirektoratet – seismikkinnsamlingen.

Disse medlemmer peker på en forlengelse av tidsvinduet for seismikkskytingen, manglende innfrielse av løftet om følgeforskning, samt treg og byråkratisk utbetaling av erstatning til berørte fiskere for deres økonomiske tap som følge av seismikkskytingen, bidro til et unødvendig høyt konfliktnivå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det ikke er noen som helst grunn til å si at Regjeringen har vært handlekraftig i forholdet til konflikten rundt seismikk i inneværende periode. Disse medlemmer vil – tvert imot – peke på at Regjeringen egenhendig har forårsaket tidenes suverent største konfliktnivå rundt seismikkskytingen som har foregått i Nordland VII sommeren 2007 og 2008. Dette som resultat av at Regjeringen selv insisterte på å selv forestå seismikkskyting i området, nettopp fordi det ville fremme sameksistens.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen startet med å love følgeforskning i 2007, uten at dette løftet engang ble forsøkt innfridd og at man på grunn av et lite branntilløp og ferieavvikling heller ikke i 2008 klarte å gjennomføre følgeforskning. Regjeringen presterte også midt i oppkjøringen til fisket etter blåkkeite langs Vesterålsegga å stenge halve fiskefeltet. Når Regjeringen endelig fikk i stand noe som lignet på en erstatningsordning, ble denne oppfattet som meget byråkratisk, og erstatningene ble utbetalt månedsvis etter hva man lovte på forhånd.

Disse medlemmer beklager at fiskerne ikke kan betale avdrag på sine fartøyer basert på løfter fra Regjeringen, men sånn er det altså. Når så erstatningsordningene kom på plass, ble det til tross for lovnader om det motsatte, slått fast at fiskemottak, som tapte penger på å holde åpent for levering av annen fisk, ikke skulle få erstatning. Disse medlemmer mener dette i større grad tyder på bevisst sabotering av sameksistens enn handlekraft til fordel for sameksistens. Disse medlemmer stiller seg undrende til hvordan flertallet kan være fornøyd med den prosessen som har vært kjørt med hensyn til disse spørsmålene de siste tre år.

Vindkraftproduksjon

Komiteen viser til at det for planperioden ikke er lagt opp til forventede utbygginger av noe større omfang. For norsk sokkel samlet sett er det teoretiske potensialet for vindkraft på havdyp 60–300 meter anslått til om lag 13 000 Twh. Innenfor planperioden til 2025 anses utbygging utenfor Midt-Norge med bunnfaste installasjoner som mest aktuelt. Her kan en slik utbygging skje uten at dette får store konsekvenser for utbygging av nye overføringsledninger på land.

Kompetansemiljøet i Norge vil være viktig for en framtidig satsing på havvindmøller. Det vil derfor være viktig å utnytte den kompetanse disse miljøene besitter i utvikling av framtidig vindkraftproduksjon til havs. Her ligger det godt til rette for en industriell utvikling som bør stimuleres.

Komiteen viser til at Regjeringen nå arbeider med et lovverk for vindmøller til havs. I selve forvaltningen av havområdene vil allikevel vindmøllerparker bety forvaltningsmessige utfordringer ut ifra det vi i dag kan anta kan bli framtidige løsninger. Komiteen vil derfor følge denne utviklingen nøye.

Komiteen viser til at det er et betydelig antall sysselsatte og viktig kompetanse i petroleumsnæringen. Næringens kompetanse bør bli sentral i omstillingen fra bruk av fossile energikilder, til fremtidens næringer innenfor fornybar energi.

Komiteen stiller seg i utgangspunktet positiv til utbygging av vindkraft – både på land, fra bunnfaste møller og flytende havvindmøller.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet vil imidlertid understreke betydningen av at etableringen av slike parker ikke kommer i konflikt med andre lønnsomme næringer. Bygging av havvindmøller med den teknologien som vil være tilgjengelig i en tidlig fase, vil forutsette at havvindmøller bygges på grunne dyp. Disse grunne havområdene er ofte de samme områdene som fra før av er i bruk som fiskebanker.

Disse medlemmer har merket seg at også fiskerinæringen har akseptert å låne bort deler av havområdene til petroleumsnæringene, som har generert store inntekter til stat og lokalsamfunn som også har kommet fiskeriavhengige samfunn langs hele kysten til gode gjennom infrastrukturbygging og velferd. Men disse medlemmer mener det vil stille seg i et annet lys å be fiskerne vike plassen for at ulønnsomme havvindsprosjektet blir etablert i områder hvor de fortrenger fiskeriene.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen i planleggingen av etablering av vindmøllerparker i Norskehavet legge til grunn at slike vindmøllerparker ikke skal fortrenge annen lønnsom næringsaktivitet, som for eksempel kommersielt fiske."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til representantforslag fra Gunnar Kvasheim, Vera Lysklætt, Leif Helge Kongshaug og Anne Margrethe Larsen om en nasjonal strategi for utvikling av vindkraftproduksjon basert på havmøller, Dokument nr. 8:67 (2006–2007), Innst. S. nr. 288 (2006–2007), og vil videre peke på at regjeringspartiene stemte forslaget ned.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at etter press fra disse partiene sluttet regjeringspartiene seg til å utarbeide en nasjonal strategi for kraftproduksjon fra havmøller og andre marine fornybare energikilder i forbindelse med klimaforliket, behandlingen av St.meld. nr. 34 (2006–2007), Innst. S. nr. 145 (2007–2008).

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke har fulgt dette opp, til tross for at medlemmer av Regjeringen ved gjentatte anledninger har uttalt at dette er et område det skal satses på.

Skipsfart

Komiteen slutter seg til Regjeringens mål om å overføre mer av transporten fra veg til sjø, både av miljø- og sikkerhetsmessige hensyn. Skipstrafikken har i likhet med fiskeriaktiviteten en stor betydning for den geografiske bosettingen langs kysten. Av skip som passerte Stad, 18 300 fartøy, utgjorde 59 pst. av trafikken lasteskip, 17 pst. var tankskip. 20 pst. av tankskipene har volum på over 50 000 bruttotonn. Det var i planområdet i overkant av 20 000 havneanløp i 2007.

Komiteen har merket seg at seilingsleden i dag for fullastede skip som kommer fra Barensthavet, følger trafikkseparasjonssystemet i Barentshavet og legger så om kursen slik at skipene passerer nær Stad. Komiteen vil understreke at en økning i skipstra-

fikken krever gode trafikkseparasjonssystemer og seilingsleder.

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil videreføre arbeidet med å legge skipstrafikk lenger ut fra kysten, fra Røst og sørover, med sikte på høring av et forslag om risikoreducerende rutetiltak i løpet av 2009, som deretter fremmes for FNs sjøfartsorganisasjon (IMO). Rutetiltakene skal gi det samme beskyttelsesnivået som seilingsledssystemet Vardø–Røst gir for denne kyststrekningen.

Turisme

Komiteen peker på at turisme og reiseliv innenfor fylkene i planområdet er sterkt knytta til kysten. Reiselivsnæringen er i sterk vekst. Komiteen mener det er spesielt viktig å fremme kysten som reiselivsdestinasjon med mangfold av opplevelser og aktiviteter.

Komiteen har merket seg at kysten og kystkulturen er ett av fyrtåmene i Innovasjon Norges markedsføring av Norge som reisemål. Trafikken av sportsfiskere til Norge har økt enormt de siste årene. Det er anslått at utenlandske sportsfiskere legger igjen mer enn 3 mrd. kroner pr. år i Norge. Komiteen mener det er viktig å legge til rette for å utnytte dette verdiskapingspotensialet.

Miljøkonsekvenser av samlet påvirkning

Komiteen viser til at Norskehavet er et stort havområde som er relativt uberørt av direkte påvirkning. Påvirkning fra menneskelig aktivitet er i hovedsak konsentrert rundt sokkelområdene nær norskekysten. Norskehavet er, derimot, som alle andre havområder, påvirket av langtransporterte forurensninger. Samlet sett fremstår Norskehavet som ett av de reneste havområdene i verden.

Komiteen har merket seg at de største påvirkningene i økosystemene fra menneskelig aktivitet i en normalsituasjon kommer fra fiske.

Komiteen er positiv til at Regjeringen vil inkludere radioaktivitet (TENORM) i nullutslippsmålet.

Uhellsutslipp

Komiteen viser til at det i Norskehavet er en risiko for at det kan skje uhell/hendelser som kan medføre utslipp av olje, kjemikalier eller radioaktive stoffer. Risikoen for uhellsutslipp som følge av kjemikalietransport forventes generelt å være lav som et resultat av strenge reguleringer for denne type transport. Uhellsutslipp av radioaktive stoffer kan medføre en betydelig tilførsel av slike stoffer til miljøet.

Komiteen viser til at uhellsutslipp fra petroleumsvirksomheten og skipstrafikken kan medføre utslipp av olje. Sannsynligheten for store oljeutslipp

som følge av petroleumsaktivitet er generelt lav, for skipstrafikken noe høyere, men også her er risikoen lav. Store oljeutslipp vil i verste fall kunne medføre store konsekvenser for de særlig verdifulle og sårbare områdene i Vestfjorden og Kystområdene.

Komiteen har merket seg at i en samlet risikovurdering er det konsekvenspotensialet sammenholdt med sannsynligheten for en hendelse og effekten av oljevernberedskap som er det relevante risikomålet. Komiteen har merket seg de faglige vurderingene i meldingen, og støtter den balanserte løsningen der man blant annet har fastsatt boretidsgrensninger for å begrense konsekvenspotensialet i sårbare perioder.

Oljevernberedskap

Komiteen vil legge vekt på at oljevernberedskapen og overvåkingen kontinuerlig må forbedres slik at sannsynligheten for farene som følger av økt skipstrafikk og petroleumsaktivitet, reduseres i forvaltningsplanperioden.

Komiteen viser til meldingen hvor det står følgende om oljevernets effektivitet:

"Effektiviteten av beredskapstiltak vil variere og være sterkt knyttet til sted, årstid og værforhold. Der som det er gode værforhold i det aktuelle området, kan oljevernet samle opp betydelige mengder olje. Det vil derfor i stor grad være den aktuelle vær-situasjonen som er bestemmende for resultatene. Ved dårlig vær over en lang tidsperiode, og der oljevernet mer eller mindre blir satt ut av spill, vil oljetype, oljens egenskaper, strøm-/vindforhold og avstand fra utslippspunktet til land spille en vesentlig rolle for om/hvor mye olje som strander. Effektiviteten til mekanisk oljevern avtar ved bølger over 2,5 meters signifikant bølgehøyde. Dette har sammenheng både med vanskelig operasjon av utstyret i høye bølger, og at både mengde og tykkelse av olje på overflaten avtar. De fleste råoljer og kondensat har en tendens til økende grad av naturlig dispergering (nedblanding) i vannmassene ved økende vind og bølger."

Komiteen vil legge til grunn at teknologiutviklingen i oljevernberedskapen må underlegges stor oppmerksomhet i årene fremover. I den forbindelse vises det til at mye av oljevernutstyret produseres av selskaper hvor teknologiutvikling er økonomisk krevende. Komiteen vil derfor be Regjeringen ta initiativ til at selskaper og teknisk/faglige miljøer sammen med staten kan sette i gang teknologiutviklingsprogrammer for å bedre oljevernberedskapen.

Komiteen er enig med Regjeringen når det gjelder viktigheten av en tilfredsstillende oljevernberedskap – både i områder langt fra land og i landnære områder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre viser til St.meld. nr. 14 (2004–2005) På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap, hvor det skisseres et forslag til å etablere et sammenhengende nettverk av havgående oljevernberedskap. Dersom dette hadde vært etablert etter den britiske modellen – med en kombinasjon av flere statlige etater og private fartøy som uansett har sitt virke i de enkelte regioner, hadde ikke kostnaden blitt uforholdsmessig stor.

Disse medlemmer er kritisk til at Regjeringen ikke følger opp forslagene fra sjøsikkerhetsmeldingen, og at havområdene omfattet av Norskehavsmeldingen overhodet ikke skal ha havgående slepebåtberedskap slik Nord-Norge nord for Røst har. Disse medlemmer mener dette sender et uheldig signal til fiskeri-, havbruks- og turistnæringene på Helgeland, i Trøndelag og på Mørkekysten – om at deres kyst- og havområder er mindre viktige å ta vare på enn Nord-Norge nord for Røst.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at forbud mot petroleumsaktivitet i kystnære områder må være unntaket så lenge man tillater skipstrafikk i de samme områdene.

Disse medlemmer peker på at miljøkonsekvensene av utslipp fra oljevirkksomheten i forhold til utslipp fra ulykker i skipstrafikken har vært ubetydelige.

Disse medlemmer peker på at den delen av oljevernberedskapen som kan bidra både til å hindre utslipp og begrense omfanget av slike, er den havgående slepebåtberedskapen.

Primær- og sekundærproduksjonen

Komiteen viser til at meldingen slår fast at ingen av de vurderte aktiviteter har påvirkning av betydning på primær- og sekundærproduksjonen i Norskehavet og at konsekvensene av samlet påviking fra dagens aktivitetsnivå er ubetydelige.

Konsekvenser for naturtyper på havbunnen

Komiteen viser til meldingen som slår fast at bunntåling har store konsekvenser for de bunndyr og bunndyrssamfunn som blir berørt av tråling. Konsekvensene av bunntåling på bestandsnivå er mer usikre, og dette forholdet må undersøkes bedre. Komiteen imøteser en slik undersøkelse.

Komiteen viser til at utslipp av borekaks innen petroleumsvirksomheten er vurdert å ha konsekvenser av avgrenset karakter og å medføre ubetydelige skader for området totalt sett. For nye og gamle felt bør det foretas samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvurderinger, som omfatter helhetlige miljøvurderinger av tiltak for å hindre utslipp av produsert

vann og/eller borekaks og borevæske, herunder nytte- og kostnadsvurderinger av nullutslipp.

Sårbare naturtyper som korallrev korallskog og svampesamfunn

Komiteen viser til at meldingen slår fast at dette er naturtyper som vokser svært sent og at det er fare for at veksten kan stanse opp som følge av havforsuring. Korallene er også svært skjøre og sårbare for fysisk skade og nedslamming. Det antas at hele 30–50 pst. av norske korallrev er ødelagt eller skadet som følge av bunntåling.

Komiteen viser til meldingens kapittel 10.1.1 hvor Regjeringen foreslår en rekke tiltak for å beskytte korallrev og andre marine naturtyper.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til disse tiltakene.

Komiteen viser til at Regjeringen i spesielle områder med forekomster av sårbar bunndyrfauna eller som er sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen, vil stille krav om at det benyttes teknologi for å håndtere kaks og borevæske for å hindre nedslamming.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at fokuseringen på at store deler av norske korallrev er skadet tar vekk fokuset på at dette i stor grad har skjedd gjennom andre næringer, der fiske med trål er en av hovedårsakene. Oljeselskapene har lenge vært pålagt å kartlegge forekomster av koraller og andre sårbare naturtyper som finnes i områder der rørlagging eller leteboring skal foretas, og har tatt hensyn til dette.

Disse medlemmer legger vekt på at et representativt utvalg av norske korallrev må ivaretas.

Disse medlemmer viser imidlertid til at korallrev, heller ikke kaldtvannskoraller er truet, og at det stadig finnes nye, riktignok både skadete og uskadete kaldtvannskoraller i Norskehavet. Disse medlemmer mener imidlertid at ivaretagelse av disse kaldtvannskorallene ikke er ensbetydende med vern mot petroleumsaktivitet, noe disse medlemmer mener Shells boring på PL 255 "President" har dokumentert.

Havforsuring

Komiteen har merket seg at effekter av havforsuring forventes med mulige skadevirkninger allerede innen 2025. Kalkavhengige planteplankton- og dyreplanktonarter, koraller og blekksprut er blant de organismene som er mest utsatte. Komiteen har videre merket seg, og understreker viktigheten av, at Regjeringen vil styrke oppbygging av kunnskap og

overvåking på dette området slik at forvaltningen best mulig kan tilpasse seg de forventede endringene.

Avsluttende merknad

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, deler Regjeringens oppfatning av at forvaltningsplanen bygger på en balansert helhet hvor de ulike næringer og hensynet til miljøet vektas mot hverandre.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til de mange hensyn og tiltak Regjeringen legger til grunn i meldingens kapittel 10.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser det som positivt at debatten om norskehavsmeldingen ikke har dreid seg nevneverdig om "varig vern", noe debatten om Barentshavsmeldingen gjorde.

Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringens viktigste virkemidler er økt kunnskapsinnhenting og fire års pause fra aktivitet som kan være potensielt skadelig.

Disse medlemmer er enig i at det er områder i Norskehavet som omfattes av planen der det er betydelig konflikt om utnyttelse, og støtter derfor en aktivitetspause de neste fire år. Disse medlemmer vil derimot unnta Møreblokken fra denne båndleggingen, men kan akseptere å støtte en midlertidig båndlegging av de resterende områdene som er foreslått i den neste 4 årsperioden, forutsatt at det gjøres en grundig gjennomgang og vurdering av dette etter denne perioden.

Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen bruker den neste fireårsperioden til en grundig gjennomgang og vurdering av disse spørsmålene, og kommer tilbake til Stortinget med ny kunnskap om fire år – helst før – så Stortinget faktisk får tid til å behandle sakene.

Komiteen har merket seg den faglige anbefalingen i rapporten fra Statens strålevern, Oljedirektoratet og Statens forurensingstilsyn, som har vurdert kostnadene og nytten for miljøet og samfunn når det gjelder spørsmålet om nullutslipp. Denne rapporten er nå ute på en høringsrunde, og forskjellige faglige instanser vil gi sine kommentarer til denne. Utslippskravene vil kunne bli oppdatert basert på ny kunnskap og teknologisk utvikling. I denne vurderingen vil også uttalelsene i høringsrunden for rapporten inngå.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Venstre, vil likevel

be Regjeringen fram til oppdatering av planen – senest i 2014 – særskilt legge vekt på å følge opp resultatene fra rapporten fra Statens strålevern, Oljedirektoratet og Statens forurensingstilsyn. Herunder anbefalingen om at det for nye og gamle felt bør foretas samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvurderinger, som omfatter helhetlige miljøvurderinger av tiltak for å hindre utslipp av produsert vann og/eller borekaks og borevæske, herunder videre nytte- og kostnadsvurderinger av null-utslipp. Likeledes at kunnskapen fra MAREANO og SEAPOP får stor betydning i det videre arbeid med forvaltningsplanen og beslutninger knyttet til oppdateringer og revisjoner av denne. Flertallet støtter derfor videreutvikling av disse programmene til også å omfatte nye områder som for eksempel området Jan Mayen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det er begrensede og lokale konsekvenser for miljøet som følge av den regulære driften av petroleumsvirksomhet i Norskehavet i dag.

Disse medlemmer har merket seg at forurensingsmyndigheten har rapportert at petroleumsindustrien slipper ut mindre enn 3 pst. av miljøfarlige stoffer til norske havområder, og at det ikke er behov for fysisk nullutslippsregime i havområdene som omfattes av Norskehavet og Nordsjøen.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i forvaltningsplanen på bakgrunn av tilråding fra Statens forurensingstilsyn, Oljedirektoratet og Statens strålevern sier at den ikke vil innføre generelle krav til null utslipp av produsert vann og borevæske, og at den for nye og gamle felt vil foreta samfunnsøkonomiske nytte- og kostnadsvurderinger, som omfatter helhetlige miljøvurderinger av tiltak for å hindre utslipp av produsert vann og/eller borekaks og borevæske. Disse medlemmer slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre har registrert en bekymring i miljøorganisasjonene knyttet til Regjeringens arbeid med null-utslipp i petroleumsindustrien i forbindelse med forvaltningsplanen om Norskehavet, og at det er etterlyst en tydeligere holdning fra Regjeringen i dette arbeidet.

Disse medlemmer vil blant annet peke på at det er åpnet for aktivitet i en del havområder som defineres som sårbare. Disse medlemmer vil peke på at det for å drive aktivitet i disse områdene må stilles krav om null-utslipp til sjø.

Disse medlemmer vil også peke på at det skal være tildelt arealer i områder som gjennom planen skal beskyttes mot petroleumsaktivitet. Disse medlemmer mener at dersom disse arealene leve-

res tilbake til staten, så må de ikke inngå i en ny utlysning i perioden.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen i planleggingen av etablering av vindmølleparker i Norskehavet legge til grunn at slike vindmølleparker ikke skal fortrenge annen lønnsom næringsaktivitet, som for eksempel kommersielt fiske.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 37 (2008–2009) – helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan) – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 15. juni 2009

Gunnar Kvasheim

leder

Terje Aasland

ordfører

